

Baltijas Semkopis.

Apstelejams:

"Balt. Semk." Administrācija, Rīgā, Mešandra bule-
varā № 1. un redakcija: Zelgavā, Raiolu-eelā № 2. Be-
tam Rīgā: Šillinga, Kapteina un Lujava grahmatu-
bōbis un pee kopmana Verchenborff, pilf. Raiku-eelā № 13.
Zitās pilfēhtās: wišas grahmatu-bōbis. Uf lauļeem:
pee pagasta - waldehm, mahžitajeem, skolotajeem, re.

5. gads.

Rīgā, 8. augustā.

Walfā:

Ar Peelitumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 l.
Beš Peelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 l.
Par peesuhstīšanu ar pastu uš katru eksemplari, ween'
alga waj ar jeb beš Peelituma, jamašā 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. S l u d i n a j u m u s peenem wišās
apstelejams weetas pret 8 kap. par sīhtu rindinu.

№ 32.

Lihds ar Baltijas Semkopi it nedetas isnaht Peelitums ar stahsteem un derigu laika-kaweļi;

maksā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1879.

Saimneezibas nodafa.

Bastarda jeb Sweedru ahbolinsch (Trifolium hybridum).

Bastarda ahbolinsch ir tikai tagad jaunakōs laikōs tizis paših-
stams un nahf ar katru gadu wairaf isleetōchanā. Wīnsch ne-isdod
wis til leelu lopu baribas wairumu, kā sarkanaish ahbolinsch, bet to
teesu daudf labaku un wehrtigaku. Tadeht Bastarda ahbolinsch pelna
ar pilnu teesibu, ka minu arweenu wairaf isplata; sinams sarkanaish
ahbolinsch ir un paleef lopu baribas wehrtigakais stahds. Bet kad
pee muhsu klimata newaram wis drošhi uš wina palaištees, tad ja-
rauga fewi daudf maš apdrošchinatees, lai peepeschi neusbruktu ganibu
un lopu baribas truhkums, un to panahkam pa dakai zaur Bastarda
peemaischanu pee sarkanaish ahbolina. Bastarda ahbolina labās ihpa-
schibas buhtu schihs:

- Bastarda ahbolinsch ir isturigaks, ne kā sarkanaish ahbolinsch un
ne-issalst pee stiprahm pliksalahm, nedf baidahs no sliktakās
seemas;
- wīnsch isdodahs labi gandrihs katrā semes fortē, ir wehl tur,
kur sarkanaish ahbolinsch wairs neaug. Apaschgrunti wīnsch
ari til daudf nenoplizina, tadeht ka wīnsch ar sawahm saknehm
til dīsti semē ne-eespeeschahs, kā sarkanaish ahbolinsch un war
tadeht tift sehts uš to pašchu weetu, kur sarkanaish ahbolinsch jeb
wīnsch pats bijis, pehz 5 jeb 6 gadeem;
- Bastarda ahbolina baribas weelu satura ir augstaka, ne kā
sarkanaish ahbolina, jo 4 mahrz. seeda laikā plautā Bastarda ahbo-
lina baro tikpat, kā 5 mahrz. sarkanaish ahbolina;
- Bastarda ahbolinsch aug no pawasara ahtraki, uš ganibas loti
ahtri atsef un pee tam wīnu ehđ wīsi lopi daudf mihlaki, tadeht
ka tam ir smalkaki steebri.

No wina sliktahm ihpaschibahm waretu tīfai peewest, ka nedrihsft
firgus ar skaidru, trefni augušcha Bastarda ahbolina sehku barot, zaur
ko pee wineem daschadas mutes sliimibas zelahs, kā tas zitās pusēs,
kur Bastarda ahbolinu jau senaf kopj, no dascheem semkopjeem eeweh-
rots un zaur peemehreem peerahbits.

Bet kad nu Bastarda ahbolinsch ne-isdod tahdu wairumu lopu
baribas, kā sarkanaish ahbolinsch, tad ir labaki, kad wīnu ar scho kopā
maistū issehj. Bastarda ahbolinsch nahf druzzin agraki seeddōs,
akurat reišā ar timoteju, un wīnu sehklahm, kuras ir druzzin masafas
par sarkanaish ahbolina sehklahm, ir saka krahsa. Preefsch sehllu maisti-
jumu janem uš puhra weetas no 2 lihds 5 mahrz. pehz katras semes
schkiras ihpaschibahm. Labā semē, pee isdewiga gaisa, Bastarda ahbo-
linsch isaug ari reišahm til pat garšch, kā sarkanaish ahbolinsch, bet
ne til kupls, kā to pats esmu wairaf gadus eewehrojis.

Pogu Janis.

Baltais jeb Holandeeschu ahbolinsch (Trifolium repens).

Baltais ahbolinsch peeder pee teem kulturās stahdeem, kuzi pee
mums aug sawā wakā un ari wīnu leederibas deht, teef lauļōs kopti.
Baltais ahbolinsch ir wahrda pilnā sinā tīfai ganibu stahds, bet kā
tahds ari no ihpascha labuma, tadeht ka wīnsch daudf gadus istura
un ahtri isplehsbamees, lauķu itin beesi apsedf. Wīnu war ari pehz

maš gadeem atkal tanī pašchā weetā seht, kur wīnsch jau bijis, tapat
ifdeenischku noganischanu wīnsch labaki panesf, ne kā zitās ahbolina
fortes un teef loti labi ehfis no wīseem mahju lopeem.

Baltais ahbolinsch ari sef no agra pawasara lihds wehlam rudenim,
tā ka lopeem ir arweenu ka labakā ganiba un winam naw uspuhs-
damas ihpaschibas, kā zitahm ahbolina fortehm.

Kamehr sarkanaish ahbolinsch pagehr spehzigu apaschgrunti,
baltais ahbolinsch atkal grib wairaf trefnu un spehzigu aramas semes
kahrtu preefsch labas augichanas un attihstīchanahs, tadeht ka winam
ir ihfas saknites. Utrod wīnsch wirsejā semes kahrtā few labu ušturu,
tad tas nem leelu krahmu un pahrpleschahs ihšā laikā pahr
wīju lauķu.

Baltais ahbolinsch aug labi katrā semē, bet mihl tapat kā wīšas
ahbolina fortes, drehgnu gaisu un isdodahs uš to labako tīfai semās,
drehgnās weetas. Skaidru balto ahbolinu newar tadeht seht, ka wīnsch
aug loti ihšs un maš seena atmet; tapehz wīnu sehj tīfai maistijumā
ar zitahm ahbolina un sahku sehllu fortehm un ihpaschi tad, kad ah-
bolinam 3 jeb wairaf gadus japaleef ganibas weetā.

Baltais ahbolinsch ne-issalst ne kad, lai buhtu seema un pawas-
faris kahdi buhdami, tīfai no leela faufuma wīnsch zeefch un aug
faufōs gaddōs tadeht loti knapi faufā, zeetā semē. Sehklas ahbolinā
atstahts, wīnsch lezahs labi un kulschana ir weeglafa, ne kā pee sarkanaish
ahbolina, tadeht ka masee graudini nestahw wīfai zeeti mazindōs. Kad
nu baltā ahbolina sehklas ir loti smalkas, tad peeteef pilnigi ar 2
mahrz. uš puhra weetas, maistijumā ar zitahm sehklahm.

Pogu Janis.

Wispahriga dafa.

Rīgas aprinka III. skolotāju sapulze Turaidā.

(Beigums.)

V. isstrahdajums. Rahds wahrds par muhsu lauf-
skolahm, no Andermana k., Widrišhōs.

Runatajs atfanzahs uš Widsemes laufskolu preefschrafsteem
§§ 1, 16, 22. Pehz scheem preefschrafsteem war behrni til pehz pa-
beigta 10. dīshwibas gada pag.-skolā eestahtees un til pehz pabeigta
pag.-skolas kurfa draudses-skolā. Pag.-skolā pa-eet 3 gadi, draudses-
skolā 3 gadi. Tā tad behrns ir 16 gadus wezs, kad tas draudses-
skolu atstahj un til tad tas war domat uš augstahm skolahm, no
kurahm līkums pehz pabeigta draudses-skolas kurfa runā. Bet uš
kahdahm augstahm skolahm tas lai eet? Uš gimnasiju? Tur apasch-
klasēs to neusneimtu, tadeht ka par wezu, un augsch-klasēs eestahtees
tam truhktu waijadšigu mahžiou. Kreisškola ta weenigā skola, kur
to usnems un tur tam atkal japaleef 3 gadi. Nu tos jau buhs 20
gadus wezs un warehs eestahtees gimnasijas widus klasēs, kur tam
wehl lihds 4 gadi japaleef, lai waretu abiturienta eksamenu taitit. Bet
kuršch ar 25. dīshwibas gadu gan wehl domahs eestaht uniwersitē?
— Redfams, ka pa scho zetu augstskolu mahžiba naw jasneesjama.
Laudis kuhko uš ihfatu zetu — zaur pilfēhtas skolahm, kautschu tahs
sliktu kortexu un apopschanas weetu deht pee kurpneekem, ahdgeheem,
krodšneekem un madaminahm wīfai smahdejamas. Jo no sliktahm

mitelku-weetahm no pilsehtas behrni pahrnefs mahjās daudj kauna un kà ſapuwuſchi aħboli ſamaitā mahjās labos lihds. *) Par peerahdi-ſchanu, zif taht netikliba pee ſemju behrneem pilsehtā war iſplatitees, berehs ſchis peedſihwojums: 5 ſkolas behrni faleel naudu kopā, paſtelē ſawā korteli leelu porziju bairiſcha, ko par wafareem ſahrties ſpehle- dami nobſer. Pee wiſa ſcha ſinams ne pilsehtas ſkolas, bet ſliktās korteku-weetas wainigas. Un tomehr — pilsehtu elementar-ſkolas, kautſchu 3—4 reiſ dahrgaſas par ſemju ſkolahm, ar ſemju behrneem kà peebahſtas pilnas un muhſu draudſes-ſkolas, ihpaſchi waſarās — ſtahw tuſſchas. Un kamehr draudſes-ſkolas turahs pee tagadeja pro- grama, tamehr ar to nepar labaf tapt; behrneem, ka augſtaſas mahzibas ſahro, ja-eet zaur pilsehtas ſkolahm, zita zela teem naw. — Tadeht waijadſetu draudſes-ſkolās eetaiſit elementar-klafes, ka behrnus ſagatawo uſ augſtaſahm ſkolahm, un nepraſit wiſ, ka lai behrni tiſ pehz pabeigta pag-ſkolas kurſa, kur tee jau 14 gadus wezi, eeſtahjahs draudſes-ſkolā, bet tos uſnemt jau ar aſtoto waj dewito gadu, ja ween teem pee eeſtaſchianas netruħkt waijadſigās ſinaſchianas. Ja draudſes- ſkolahm taſ ne-eeſpehjam, tad waijadſetu beedrotees wairafahm drau- dſehm kopā un eetaiſit ſemju elementar- un aprinka-ſkolas. Pee taħs paſchas ſkolas-naudas, ka pilsehtā maſſajama, ſkolotajus it labi ſpehtu aplonet. Tad ſemju behrneem buhtu weeglaka eetiſchiana augſtaſās ſkolās un behrni buhtu iſſargati no pilsehtas netikumeem.

ſchis temats ſazehla deefgan leelu domu ſtarpibu. Wiſpahrigi tiſa atſihts, ka taſ, ko runatajs par pilsehtas korteku-weetahm teizis, ir taiſniba. ſkolas uſ ſemehm, ka ſagatawo uſ augſtaſahm ſkolahm, buhtu loti wehlejamās, ja ween buhtu lihdselki pee tahm tiſt. Draudſes- ſkolas, to maſ behrnu deht, ka gatawojotees uſ augſtaſahm ſkolahm, neparot pahrtaiſit, tahm jaſkatotees uſ leelako pulku.

Red. peefihm. Gruhti nu gan ir zeen. runataju programu jau tuhdaſ eeweſt, bet kà wiſas tautas meħrtis taſ taſſchu ir uſluħſojams.

VI. iſſtrahdajums. Par wingroſchānu, no draudſes- ſkolotaja J. Roſites l., Suntaſchās.

Iſſtrahdajums, druſzin pa-ihſinats, bija ſchahds:

- 1) Wingroſchānas labums un augki.
- 2) Pate wingroſchāna.

Wezōs un tagadejōs laiōs laudis ir pahrlēezinajuſchees, ka zilweks ir meefigi un garigi audſinams. Zilwefa gars parahdahs wina meefā. Rahda meefa, tahds gars. Weſela meefa, weſels gars.

„Gara iſglihtiba beſ meefas iſglihtibas,” ſaka Diſterwegō, „ir neprahtiba, mulkiba un maldiſchānahs. Zilweks nedſihwo wiſ kà gars ween, bet kà meefa un gars, ka weens no otra neſchirahs. Meefōs

*) Loti pareiſi. Red.

ne-iſkopſchāna ir ari gara ne-iſglihtofchāna; wina nahkamibas un dſihwes iſpoſtiſchāna, nowahrōſinaſchāna un ſamaitaſchāna.“

ſufelands, leelais aħrite un zilwezes paſinejs, ſaka ſawā makro- biotikā — jeb zilwezes dſihwibas pagarinaſchānas ſinaſchānā: „Meefas kuſtinaſchāna ir wezumā no 6—14 gadeem taſ ſwarigakais audſina- ſchānas lihdselkis. Behrna meefas kuſtinaſchānai janoteel wiſlabaf aħrā, ſkaidrā gaiſā. Taſ behrnu ſpehzina tihri netizami, dob meefas paſchdarboſchānos un aſinu pareiſu iſdaliſchānos un to wiſlabaf iſ- ſarga no meefas un gara iſglihtofchānas kawelkeem.“ Zita weeta taſ ſaka: „Peefpeefchāna pee ſehdeſchānas behrnam atrauj taħs ſkaiſtalās ſpehta daſas, ka preekſch domu darboſchānahs waijadſigas, zaur ſeh- deſchānu zelahs augſchānas aptureſchāna, lozekku nepilniga attihſtiſcha- nahs, ſliktas, ſamaitatas aſinis, nerwu pahſwars un zaur to nerwu ſlimiba lihds ſapam, greiſprahtiba un daſchadas eekſchu un zitaſ ſli- mibas.“ — Tā rakſta jau preekſch 100 gadeem ſufelands un ſtahda mums ſkaidri preekſch aħim meefas nepareiſās kopſchānas auglus jau tai laiſā, kad wehl wiſā Eiropā par meefas iſkopſchānu maſ ruhpejahs. — Kronwalds, par wezajeem Greekeem kà par pirmajeem leelateem wingrotajeem runadams, ſaka: „Wingroſchāna dob meefas ſakofnibu, augumu un daikumu, ſtingrus un weeglus ſolus, lozekku ſparibu un weiklumu, nadſibu un ſtiprumu kauſchānās un zihninōs.“

Par wingroſchānas ſwaru runajot it ſewiſchi japeemin muhſu jaunawu (meitu) wingroſchāna. Lihds ſchim mahtes un meitas bija weſelas un ſpirgtas, bet lihds ſchim ari iſtumtas iſ ſkolas un katras garigas darboſchānahs. Tagad taſ ir zitabi tapis. Winaſ tahdas pat dalibneezes pee gara iſglihtibas kà wiħreeſchi. Bet wairaf ſkolā ſehdot, wairaf ar gara darbeem puhlejotees, waj taħs ari tiſ weſelas buhs kà lihds ſchim? Meitu wingroſchānai ſinams daudj kawelku ſtahjahs zekā, ka ar laiſu teeſcham wiſ ſudihſ. Bet daudj wehl buhs jazihnahs un japuhlejahs, daudj jarakſta un jarunā, daudj behdigi meefas nopoſtiſchānas augki, ka zaur newingroſchānu zelahs, jaredſ, lihds kamehr kauſchu domas par ſcho pahrwehrtiſees, kamehr to ſmeekli ſudihſ, ka uſ tautas niħſchānu waj plaukſchānu weenalbſigi ſkatahs.

— Meħs dſirdam un ſaprotam to ſaukſchānu pehz ſeeweefchu liſtēna pahrlaboſchānas, pehz wina pilnigakas iſglihtofchānas. Ari wingro- ſchānai ſchē plaſch darba-lauks. Meħdſ teikt: Ja ſeewa zeeſch, tad zeeſch wiſa zilweziba, ja wina ſpirgta un weſela, tad meħs wiſi weſeli. Ja taſ teeſa, tad gan buhs laiſs un katra peenahkums, zeeſchaf gahdat par ſcho ſpirgtuma, ſpehta un weſelibas wairoſchānu. Tad peepildiſim ne tiſ zilwezibas, bet ari patriota uſdewumu, tad netruħkt tehwijai wiħru kà oſolu un meitu kà leepu.

Bet waj behrnu paſchwaligā darboſchānahs teem taħbus pat auglus ne-atneſtu? Weentula paſchdarboſchānahs iſaudſina tiſai preekſch weentulibas; kopſpehles un wingroſchāna preekſch kopdſihwes un ſa-

Sadſihwe un ſniba.

Par dſeedaſchānu pee Latweeſcheem.

No Krogſemju Milus.

(Turpinajums.)

Ar laiſu ſaradahs graħmatas ar zitu tautu melbijahm un Latwiſku tekſtu, kaſ pa leelatai daſai bija tulkojumi. Bet daikās laula-pukites — tautas-dſeeſmas un tautas- melbijas wehl netiſa eepihtas tautas dſeeſmigōs „kronōs“ un „wainalōs.“ Winaſ ſmarſchodamas ſeedeja graħwmalōs un uſ eſchinahm, un gaidija uſ zeenigakeem pluh- zejeem. — Pa tam dſeedataju-beedribas no jauna bija ſazehluſchahs un nobibinaju- ſchahs uſ paſtahwigakeem pamateem. Pa leelatai daſai tiſa dſeedatas Latwiſkas dſeeſmas. Beſ ta maſa kuſchkiſcha dſeeſmu, ka atradahs ſpeeſtās graħmatās, muhſu beedribahm wehl deefgan bij zitu Latwiſku dſeeſmu, ka zaur to bija raduſchahs, ka mehreni dſeeſmu ſaſtandinataji — un taħdu muhſu dſejigā tautā buhs tuħtſoſcheem — zitu tautu kompoſiſijahm peeliſka Latweeſchu tekſti. Starp „dſeeſmu-rotas“ „dahſa- pulehm“ daudj taħdu dſeeſmu, ka ſen bij peretas un ſchliktas dſeedataju beedribās. Ja tagad atkal krahtu taħdā wiħjē uſaudſetas dſeeſmas, ſanahktu laba wahzele.

Jauns laiſa-greeſiſ regreeſahs Latweeſchu weħturē. Augſta walbiba atlahwa zelt beedribu meerigem un uſtizigem Latweeſcheem, kaſ apnehmahs ruhpetees par ſawas tautas tautiſku attihſtibu un iſglihtibu. „Waltijas weħſineſis“ peedſima, un palika par tauteeſchu wajadſibu iſſarotaju. ſchis tautiſts organs (eerozis) daudj- laħrtigi tautai liſa pee ſirds, zif dahrgas un ſwehtas tehwu-tehwu mantas, — tautas- dſeeſmas, lai tadeht nepawilzina wina melbiju: un wahrdū ſawahſchānu. — Jauns, un tomehr wezu wezajs ſentehwu gars pamodahs wiſā Latwijā. Kur taħbus gadus graſ iſ tauteeſchu weenalbſigās kraħts wehlahs melbiju wiſai, jaukti ar ſweſchu tautu

neſaprotameem wahrdēem, tur tagad iſ paſcheem dweħſeles dſilumeem iſpluhda bango- dama dſeeſmu-ſtraume par ſlawu dabai, tautai, tehwijai, briħwibai, wal- dibai un keiſaram. Ar dſeedaſchānu bij weizees jau tiſtaħlu, ka 1870. gadā wareja noſwineht Kurſemes Latwju dſeeſmu-ſweħtluſ Dobeſk. ſchee ſweħtki iſſwe- dahs it brangi, tā ka tauteeſcheem wareja augt zeribas uſ jo leeliſtateem un ſlawena- keem dſeeſmu-ſweħtkeem, kaſ peederetu Kurſemneekem un Wiſſemneekem, — wiſai Latwijai. —

„Laima ſuhtij ſaw' beħlin'
Puſchot tautas wainazin': —
Pukes „rotā“ rotinaj,
Auſras-raſa raſinaj,

— iſnahza „dſeeſmu-rotā“ ar ſmarſchodamahm „lauka-pulehm.“ Jauna dſihwiba radahs Latwijās dſeeſmu-laukā. Nu atkal atſlaneja „tehwu-tehwu wezu weze lihgo, lihgo, kalnā un eelejās jaunā godā un kuplumā,” un puſchloja no jauna Latweeſchu dſihwi. — Niħgas Latweeſchu-beedribas gaba-ſweħtkōs jau atſlaneja tautas-dſeeſmas, kaſ ſawahm iſrotataħm ſtanahm lutinaja Niħgas tauteeſchu auſis un ſirdis. Winaſ mozija larſta wehleſchānahs un nepahſpehjaama ilgoſchānahs pehz wiſpahrigeem tautas-ſweħtkeem, kur ari nizinatahs tautas-dſeeſmas („beħrnu-dſeeſmas“), ko „ſweſchi laudis ſaminuſchi kà dubtainu ſahjas-antu,” waretu lepotees pilnā kraħſchūmā, iſ- purinadamas „ſenos darbus, ſimo ſlawu.“

Te atradahs wiħrs, kaſ nodomatu darbu larſti nehma rolā. ſchis wiħrs ir mums wiſeem paſiſtamis un godajams tauteeſis Riħarda Thomſons, tautas-ſweħtku iſmanigajs iſgahdataſis un iſweizigajs iſriħtotajs. Taħdu wiħru mums teeſcham nau daudj. — Thomſons 19. februari, 1873 Latw. beedr. namā ar daudj ziteem tautas- draugeem apnehmahs ruhpetees, ka tani paſchā gadā tiſtu iſriħtoti leele dſeeſmu- ſweħtki. Tautas beedriba un ruhpeeze ſcho leetu nu nehma ſawā ſinā. No walbi-

dsihwes tífumeem. Padoſchanahs un paklauſiba eezeltai fahrtibai, ir leels ſadſihwes tífums, paklauſiba tas leelafais tífums, un ſchos behrns leelá mehrá manto pee kopſpehlehmu un wingroſchaná.

Uj aiſbildinaſchanu, la wingroſchana gan warbuht pilſſehtas behrneem beretu, bet ſemju behrneem, kas tíf ſeemu eet ſkolá, bet waſaru ganóſ un pee darba, ta buhtu leeka, ir ja-apluhſo muhju ſemju behrni. Gan teefa, ka tee pee gruhteem darbeem, pee negaiſa un aukſtuma jau agri teef noruhditi. Wini weegli panesſ karſtumu un aukſtumu, iſteel ar neſpehzigu baribu, wini daudſ zet un neſſ, bet iſhtas weillibas un jautribas teem tomehr loti maſ. Wineem truhtſt eekſchigas weillibas, truhtſt paſchſawaldifchanahs un meerigas iſtureſchanahs; ja, teem truhtſt katras dſihſchanahs uſ leelaku weillibu. Wini eet ar nodurtu galwu, lihku muguru, lihkaſhm kaſjahm, lozidamees un goridamees. Schee ahriſi apſtaſhki dſen dſitas wagas wínu eekſchiga buhſchaná, wínu dabá un ſirdi.

Pate wingroſchana war buht treijada:

- 1) Kara wingroſchana jeb muſtureſchana.
- 2) Weſelibas jeb dietetikas wingroſchana.
- 3) Paidagogiſka jeb ſkolas wingroſchana.

Abas pirmás wingroſchanas wiſſes ſkolá ir nederigas, tur wingrojet kuſtina tíf baſchus lozekus, ziti turpretim top brihmá atlaiſti. Skolás tabehl jakopj paidagogiſka wingroſchana. Ja ta labi tils iſweſta pehz kaſda kreetna wingroſchanas wadona, tad abas pirmás wingroſchanas-wiſſes buhs leekas. Labs wingrotajs pa laikam buhs kreetns kareims un ſirdigs tehſwemes aiſſtaſhwetajs. Un kaſ beeschi wingroſ, taſ ne kaſ neſuhdſeſees par wehdera-, plauſchnu-, nerwu- un zitahm ſlimibahm un taſdam newaijadſehs wiſ ar ſaktu pudelitehm nodarbotees. Seemas-ſkolás warehs tíf brihw- un rotaku- (ſpehku-) wingroſchanu eeweſt. Ari peldeſchana un daſra-darbi pee wingroſchanas ſkaitami. Weidſot klauiſimees, ko leelee paidagogi par rotaku wingroſchanu ſala: „Rotaku wingroſchana mahza behrnu apaſch un blakus otra riſkoſchanaſt ſtahteſ; ta mahza ſawu paſchprahtibu, ſtuhrgalwibu, teepibu un ſtrihdu-fahribu ſawaldit, mahza turet fahrtibu, labprahtibu, draudſibu, mahza parahdit apdomibu un ahtru apferſchanos un mahza iſpildit maſumá beedrigas ſadſihwes tífumus, mahza ſtipriinatees weenprahtibá, kaſ ſadſihwé tíf loti waijadſiga. Bet par wiſahm leetahm ta mahza paklauſibu, kaſ ir katra behrna tífumu wainags.

Schiſ no Roſites k. preeſchá neſtais iſſtrahdajums no klauiſtajeem tifa uſnemts ar iſhtu labpatikſchanu, kalab ari zeen. laika-raſſiu laſitajeem to pilnigaki paſneedsu, ne lá zitus iſſtrahdajumus.

Pulſſens jau rahdija 8 un konferenzes darbeem bija jabeidſahs. Iſhumá wehl tifa paſpreeſti nahkoſchas konferenzes laiks, weeta un darbi. Tifa iſſazita noſcheloſchana par ſkolotaju nepilnigu peedaliſchanos pee konferenzes un wehleſchanahs, waj newaretu lihſjeklus

atraft, ſkolotajus leelafá mehrá pceemilft. Nahkoſchu konferenzi nolika noturet Roſneſé, lai tee, kam Turaida buhtu pa taſlu, weeglaſ uſ konferenzi waretu atnahft. Konferenzes laiks diwi deenas. — Tifa ari iſſazita wehleſchanahs, ka Widſemes ſkolotaju konferenze, kaſ Rigas aprinka ſkolotajeem taſluma dehl ne-atſneedsama, ſcheijeenes ſkolotajeem jele kaſdu protokoli peejuhtitu. Agraf tas eſot notizis, bet wehlaſóſ gadóſ wairſ nē. — Konferenze beidſahs ar pateizibas dſeefmu un luhgſchanu.

Pa tam leetus bija bagati ſlazinajis iſkaltuſchás druwas. Wakars bija apmahzees, bet ſilts un patihkams. Daſchi no ſkolotajeem wehl palika kaſdas ſtundinas kopá, jautri patreekdami un ſarunadamees par deenas iſbaudijumeem un ziteem peedſihwojumeem, un ſchlihrahs ar zeribu, nahkamá gadá Roſneſé jo leelafá ſkaitá eerastees.

P. Behrſinſch, protokoles webejs.

Redakzijas peefihmejums. Schi Widſemes ſkolotaju konferenze, tá mehs eſam pahrlceezinati, pilnigi war zeret uſ plaſchakas publikas ſimpatijahm un atſihſchanu. Kaſda beſgaligá plaiſna ir ſtarp ſcho zaur zaurim paidagogiſko ſkolotaju-ſapulzi un ſtarp to konferenzi Dobeſé, kuru pahſpreeſhot Sobgalam bija wairaf darba ne lá redakzija! — Mehs ſirfnigi apſweizinaſ Turaides konferenzes zeen. lozekus un winaſ zeen. wadoni!

Kahds tumſibas awots Kurjemé.

Gara tumſiba, tu wezá breeſmigá burwe, tu niſnaká gaiſmas eenaidneeze, waj reiſ nemiteſees tautas apſpeeſt un wahrſinat? Tu breeſmigá, tureji ari muhſu maſo tautu daudſ gadu ſimtenóſ ſawá zihpſlainá, kaulainá kēpá ſaſpeeduſi. Bet paldees mihtam Deewam, debesſ jau fahrtojahs un gaiſmas ſtari ar brihniſchku ahtrumu ſchaujahs pahſ ſemi un tautu, un jebſchu gan daſchs labs tumſibas wehrghs wehl puhlejahs wiſá ſpehka, gaiſmai preeſchá taiſot augſtas ſehtas un ap ſewim beeſako eles tumſibu ſawelkot; tad tomehr gaiſma apſpihd jau wina paſchigos zenteenus un tam uſſauz: „Tumſon, tu welti zihniſees, tagad naw wairſ tee laiki, kur wiſſs bija tumſibas warai padots!“ Kad nu katra gaiſmas drauga ſwehtais peenahkums ir, pret tumſibu farot, tad grihu ſawus tauteſchus ari uſmanigus darit uſ muhſu apgabalá eſoſcho tumſibas awotu, lai tee, kaſ ap wínu dſihwo, ſinatu iſſargatees no tumſibas waras un ne-eeklihtu ar laiku paſchá tumſibas awota beſdibiná, kur teem buhtu muhſchigi jamalbahs. Tabehl par beedinaſchanu dariſchu ſinamus druſmo weetu un winaſ kaſpinaſchanas walgas. Ka daſchs, nemanot, paleel par tumſibas wehrghu, paſchigus zenteenus mihtodams, par to nebrihnos, bet ka weens weenigs zilweſs war leclu, labi attihſtitu pagafiu tá tumſibai kaſpinat un uſ nezekeem nowest, to gandrihſ naw eefpehjamſ apfert un ſapraft.

bas atahwums uſ tam bij rold. Nu pee darba! — Tá lá Imantá laikóſ no Waidalotu taures-ſtanahm wiſa tauta ſakuteſjahs, un mudſchedami kauſchu-bari pluhda uſ Silo-lainu, ſwineht Lihgo-ſwehtkus, tá muhſu tautas-lapas wiſu tautu ſakuſtinaja ar laimigo, preezigo wehſti, ka lai ſagatawojahs uſ pirmem preeka- un gamiles ſwehtteem.

„Un tá lá banga bangu ſneedſ,
No mutes nu uſ muti kledſ.“

„uſ ſwehtteem! uſ Latwijas dſeefmu-ſwehtteem! Lai dſihwo Keiſars un Wina weetneeki, — muhſu ſemiſchu abi waldeeki un tautas ſargi, aiſſtaſhwetaji un mihtotaji, kaſ muhſ aplaimojuſchi! hura!!!“

Wiſi, kam kruhtis bij modees tautas-garſ, rihtojahs un ſagatawojahs uſ ſwehtteem. Dſeefmas tifa dſeedatas, karogi ſchuhdinati lihſſ pat Lihgas-ſwehtku ſwehtam walaram. Tautas ſeltenites „Wahſeméi ſchuhdinaja“ greſnu „Lihgo-ſarogu,“ widá lidamas uſtehtlot ſentehwu dahrgumu, iſgleſnotu un iſraſſitu ſwehtahm, augſtahm, daiſahm domahm. — Ari Lihgas tauteſchi neſnauda un neguleja, bet tápat puſchkojahs un rotajahs, lai zeenigi waretu ſanemt Lihgas-mahſti ar wiſeem ſaweem behneem.

„Dſolu lapinahm wainakus darat!
Sprauſchat ar mihtainas, papardas Naht!
Iſtabás, pagalmjós, wahrtds tos karat!
Lihga nu ſteidſahs muhſ apſweizinaht!“

26. junijs, ſen gaidits Preezas behlſ, patlaban attezejis.

„Schodeen lai lihgmigus ſwehtkus tai ſwinam,
Mihtibas ſaitehm kaſ kopá muhſ ſeen!
Dſeefmás lai brihwibas-mahmulu minam!
Dſeefmas lai eelihgo gamiles-been!“

Leelás deenas rihtá Auſtra agri, agri bija zehluſehs un tehruſehs ſahrtóſ ſihſchu palagóſ. Preeka-aſaras reudabama ſawas mahſas, Putajas klehpi, wina apſweizinaja tautu, kam buhs ſchodeen

„Margodameem ſelta-ſtareem
Gaiſmai auſt,
Kam buhs behgt no mahnu-gareem,
Kam wairſ muhſcham nebuhs ſnauft.“

Karaluna (debes-ſehninene) eefehbahs ſawóſ uguns-ſirgós, un ſelta groſchus turedama rojind, wina pilná greſnumá brauza gar debes-greeſteem no taſla Auſtruma uſ Latwijas puſi, it ka wina weſtu uſ tautas kaſjahm debes-puhru, ko deewu-dehli kaldinajuſchi, un ko Saules-meitas darinajuſchás dahrgem gabalineem un ſmaltaſhm rotahm, kaſ wehrptas un auſtas ſaules-nama pagalmjós, maſgatas un ſkalotas „dewindóſ awotóſ,“ un ſchahwetas un balinatas „tai dahſái, kur dewinas ſaules ſpihd.“ Iſlitahs, it ka wiſai dabai patiktos ſwineht lihſſ ar mums. — Latweeſchu tautas-nams Latwijas pilſſehta glaimoja un ſmaidija lihgawinas daiſumá, un ſehſtds eedamus weeſus ſawehma ar tautas laimes-wehlibu „ſweiki, ſweiki, ſweiki!“ Lepnás Lihgas wahrſti atwehrahs, wina palodas pazehlahs, un — neewatá tauta zaur teem eegahja. Lihga nobimdeja, „Mahras-baſniza“ notrizeja, un Keiſara dahſſ pahſwehrahs dſeefmu-eſará. Wiſi aukjahs uſ „tuhtſtoſchſtiſhu tautas-kolli.“

„Un winaſ baſſs lá ſtrauts zaur klinschu kruhtim ſchlehlahs,
Par winaſ ſelta ſtihgham ſibrab-ſlani wehlahs.
Un „waidaloti,“ „lihgaſoni“ augſcham zehlahs,
Un ſwehtus debes-preekus ſlanu-mahſlá ſwehlahs.
Waj Dſeſſs teefcham warenati kolleja?“ —

Latweeſchu ſlawenee ſwehtki heiguſchees, bet nebeidjamas „ſlawas“ wehl ſcho baltu deenu atſtan ne tíf ween Latwijá, bet ari taſlu, taſlu aiſ winaſ robeſcheem.

Kahdā mihšē ſchahda kalpinafhana un gara apſpeeſhana noteef, to redſefim tuhlin, tadehł aifdedſinaſim ſwezes un apluhkoſim kahdu wihru, ihto tumſibas weizinataju jeb paſchu tumſibas awotu pilnā darboſchana.

Saimneeki un pagasta weetneeki ir ſapulzeti kahdā frogā (jo 12 gadu laika ne-efot bijis watas, pagasta namu uſbuhwet) pee pagasta waldeſ, kahdas dariſchanaſ dehl, kuru gan buhtu bijis eeſpehjamſ tani paſchā deenā pabeigt, bet tumſibas awotam jeb wezim taſ nepatika; jo tad iſnahktu winam un krodſneekam maſakaſ rebeſ. Tadehł weziſ iſnahł jau laiſu no waldeſ iſtabaſ un eet ſchenki, kur ziti apmalđinatee jeb paweſtee jau ar dſerſchana un naudaſ kaſrſchu-ſpehli no gara laika atgainajaſ. Wiſch uſwedina pirmajoſ, wehl kahdas buteleſ bairiſcha iſpraſit, uſmet otreem ſmaididamaſ, no preeka ſtarodamaſ ažiſ un norahj tad rupjā, jau paraſtā mihſē toſ, taſ eedro-ſchinajaſ winu bildinat par ſchiſ deenaſ preekſchetu. Tad tſchetraſ jeb peezaſ glaſheſ iſ praſitā bairiſcha no weetaſ uſ lampaſ uſmetiſ, paſludina bahtgā baſſā: „ſchodeen ir pagasta walde beigta, kam wai-jađſigſ, lai nahł pariht atkal uſ frogu!“ Weziſ nu ir uſ iſtahm fleedeſhm, tadehł ka ſlaidri ſin, ka tee, kaſ gribeſ wina augſto ſchehla-ſtiibu eemantot, par ſaweem deeſgan tuſſcheem makeem ne ko ne-iſtaifiſ, bet ſnapſiſ un bairiſt pluđdiſ un pee kaſrſchu galda daſchſ labſ rubliſ eekritiſ wina zaurajā małā.

Pehj brihtina peenahł wehl kahdi nabadſini pee zeeniga weſcha un luhđſahſ pehj ruhmeſ un maijeſ. Eſot jau gandrihſ wiſu deenu gaidijuſchi un ne-efot eeſpehjamſ wehl kahdas reiſaſ tiſ taħlu atnahł. Weziſ iſſmeij winuſ ar rupjeem wahrdeem un raida mahjā, lai nahłot pariht (tadehł ka winam darbu deeſgan liđſ nahłoſchaj deenai ar dſerſchana un naudaſ kaſrſchu-ſpehli!). Nabadſini nu gan eet, bet kurnedami, tadehł ka ſlaidri paređſ, ka buhſ wehl maſakaiſ pahriſ reiſaſ janoklibo taħlaiſ zeſch.

Tablał kaſtru pagasta lozekli jeb ſaimneeku, kaſ negribetu uſ ſchliħbeem zeleeem greeſteeſ, wiſch rauga zaur ſawu waru wiſadā mihſē ſpiħđſinat. Kad žitadi ne ko newar, tad eeleeł taħdam ſaim-neełam kaħduſ tſchetruſ jeb peezaſ ſliktakoſ un neſpehziġakoſ pagasta nabagaſ, lai zaur ſcheem nepatiſchanaſ un ſchahde želtos. Akurat, ka to žitreiſ darija Leiſchu waldeſ, rekruiſchu kerſchanaſ laika, kur taħdu ſaimneeku ar wiſadahm nekaħrtibaħm tiſ ilgi poſtiġa, kameħr pabeħgu-ſchajſ rekruiſt kluwa ſakeriſ. Sinamaſ, weſcha ſchuħpu un kaħrſchu draugi ſcho pagasta preži ſew iſwehlaħſ pehj patiſchanaſ, jeb paleeł pa wiſam bej taħſ. Tapat pagasta un krona darboſ ir kaħrtiba pa wiſam ſweſchſ putnaſ, pehj kuraſ daſch kerđamaſ ir dabuiſ no weſcha toſ praſtafoſ wahrduſ dſirdet un pehj uſ teeſahm waſateeſ.

Kad nu wiſaſ leetaſ pee muſ eet mihlo wehſcha žeku, tad ſinamaſ ari ſkolaa buhſchanaſ, tadehł ka wezim un beedreem naw ne

jaufmaſ no tam, ka taſ ir loti leeł un nepeedodamaſ grehłſ, kađ maſo laufchu beħrniſeem, kaſ pilſehtaſ ſkolaa newar apmeklet, baħrgaiſ mahziſaſ laiſ jaħaħlaiſch knapāſ, ihretāſ telpāſ (nupał taħł ſkolaa namu buħwet) pee ſkolotaġeem, kaſ naw deriġi pagasta ſkolu wadił, bet tiſai no weſcha un beedru ſchehlaſtiſaſ dſiħwo. Eſ domaju, ka nu buhſ kaħram noprotamaſ, žil wahja gara-gaiſma war buht taħdā pagasta, kur weziſ ir ſtraħđajiſ gadeem gaiſmai pretim un ſkolotaġi nederiġi, neſpehziġi gaiſmu iſplatit, tadehł ka paſcheem wehl naw ſaulite leħuſi. — Kaħreſ loti lehti paħrleeziſaſeeſ, žil taħdeſ „pagasta galwa,“ kaſ tiſai ſawu labumu mełē, wiſam pagastaſ ſchahdeſ dara un neſlawaa žek. Žil godiġu ſaimneeku neteeł par iħdeeniſchġigeem froga weeſeem pađariti, žil jauneku neteeł uſ muhſchu ſamaitati un winu ſweedru pelna teem pee kaħrſchu galda nolaupita un žil ſliktaa preekſchliħmeſ neteeł dołaa wiſam pagastaſ uſ nekaħrtibaħm un la- nahnahn agitaġiaħm! Tadehł naw ne kaħdeſ briħnumſ, ka muhſu pagastaſ maſ gadoſ leelueſ ſoluſ attihſtiġā atpałat ſpeħriſ; jo ſliktaa preekſch- ſiħmeſ nonahwē ne-iſdaileta žilweka kruħtiſ beidſamaſ ſmałkaſaſ juħtaſ. Bet žereſim, gaidiſim no nahkaſiſaſ, warbuht ka weziſaſ Pehrfona teħwaſ apſchehloſeeſ par ſaweem pałliħbuſcheem beħrneem un zaur ſawu deġoſcho ſibeni radiſ ſpoſchu gaiſmu muhſu ſtarpā, daſchu kreetnu wihru un jauneku ſirdi uſ labeem darbeem aifdedſinađamaſ. Weidſot eſ preezataſ loti, ja ſchis rakſtiſch buhtu daſchua paħrleeziſaſ, ka dſerſchana, naudaſ kaſrſchu-ſpehli un daſchadaſ kaunaſ agitaġiaſ ir pagastaſ par poſtu uu ſamaitaſchana un tadehł atmetamaſ un no muhſu widuſ ar wiſu ſaħni iſniħziſamaſ.

— 8.

Reformas-draugi Widſemē.

I.

„Balt. Semł.“ 19. numurā meħſ eſam neſuſchi jo garaķu rakſtu par domahm un zenteeneem, kaſ muhſu ſađſiħwē, gan zaur laiſkraſteem un graħmatinaħm, gan Widſemeſ un Kurſemeſ landtaġoſ nahluſchi pee gaiſmaſ reformu jeb Baltiaſ gubernu poliſtiſko eeſtaħđijumu paħrlaboſchanaſ dehl. Pee tam meħſ aſſinał, ka muſ wiſu leelałaa, warbuht weeniġaa žeribaſ jaleeł uſ ſawu wałſiſ-walđibu: 1) tadehł ka to landtaġu lozekli, kaſ iħtaſ reformaſ warbuht wehlaħſ, ir wiſai maſ, zaur ko kaħreſ reformaſ preekſchliħumaſ alaſch bej ſchehlaſtiſaſ kluwiſ atrađitiſ un 2) tadehł ka ſchahđi preekſchliħumi, ſewiſchi Widſemē, neſiħ- mejaħſ uſ iħtaħm reformahm, bet tiſai uſ kaħdeem ne-eeħeħroġameem paħrgroſiġumeem, kaſ aħtrafi uſluħġoġami par iħtaſ reformaſ kaħełkeem.

Pehj tam meħſ ſawā 27. numurā paħrrunaġahm eeħeħroġamaſ zenteenuſ muhſu pagasta-likumu paħrtaiſſchanaſ dehl. Tee leeziſna,

„Ka ſeema ſuhđ preekſch ſauleſ ſpoſcheem ſtareem,
Lai niħłt ta weħrgu laiſu atmina,
Lai niħłt ta weħrgu praħtiſ un weħrgu domaa,
Un wiſſ, kaſ Latwju ġaru noſpebał!
Ar ġantrumū lai Latwju kruħtiſ piłba
Taħſ pawaſara weħſminaa;
Lai Latwiġā nu ġauna dſiħwe ſaħkaħſ
Un ġauna ġaraſ wiſur iſplataħſ!“

(Waraidotiſ).

Weħrgu praħtiſ un weħrgu domaa jo deenaſ jo wairat iſkurte, ſaraġaħſ un eet maſuma. Pee tam daudſ jo daudſ peepaliħđſeja muhſu tautaa-ſweħłti. Tee dſiħwo leeziſu deua no ta, ko ſen biġ ſpreeduiſchi beſpartigi, briħwpraħtiġi ſweſch- tauteeſchi, proti no Latweeſchu ġeniałitetaſ (gara-ſtiġriġa, radona-ġaraſ). Pat kaħda ſweſchtautaſ laiłapa, kaſ preekſch ġadu-beſmiteem noleeđſa Latwjeem wiſu eeſpehjeenu attihſtiġeeſ, taġad muhſ paħeħla uſ taħda ſtaħwołka, ka žittauteeſchi uſ muſ raudſi- ġaħſ ar godbiġibu. Eſche tautaa-ſweħłti iſraħđiġa, ka Latweeſchi ir tauta, taħda tauta, kaſ aiſween uſ preekſchu uſtiġiġā, pađewiġā, meera un paġetiġā plauſ un ſeedeħſ ſem muhſu augſtaſ walđibaſ warena žepłera.

„Deemaſ, ſarġi Keiġaru!“

„Dođ winam ſpeħtu walđiħt par ſlawu, par ſlawu muſ!“

Iſſiħkuſchaaſ dſeeſmu-ġuħraſ dſelweſ atkal atweħruſchahſ un rada ġaunu. Winaaſ eełiħġoti ſkanu wiłni ſiħaſ liħđſ teħwiġaaſ małahm un Latwiġaaſ ġaleem. — Tapat ka wehl ſcho bałtu deenu wełtiġaaſ daſchaaſ bađiſchanaħſ, ka wehl par aġru kaħt kaſ netiħtu iħdaritſ preekſch Latweeſcheem, tađat wełtiġaaſ biġa taħſ domaa, ka wiſpaħriġi Latwiġaaſ dſeeſmu-ſweħłti wehl ne-eeſpehġami, piriſ wehl Widſemeſ un Kurſemeſ un pa leelałai dałai aprinku dſeedaſchanaſ-ſweħłti nebuħſchot biġuiſchi. Wiſ- paħriġee ſweħłti wehl warot atneſt ſnaudu un eeħiġumu dſeeſmu-lałka. Žilweziġa dađa ġan ir taħdā, kaſ pehj ſlawena paħaħtuma žilwełuſ, jo pat tautaaſ wałſta un

miđſina wiſu loſbera laħahm, kameħr uſbruħł eeħaidneełſ, un toſ aſeem peeſcheem ġaurduſ un ſaħrada ar wiſu ſlawu un ġodu. Par tam ġan ari preekſch wiſu ſlawe- nakeem wiħreem un ſlawenałahm tautahm ſchis žilweziſaſ ġenſchanaſ likumaſ: „ſta- ġaġot ſchēeetoſcham peeluhko, ka neħriħti.“

Latweeſchu taġabeġaſ ſlawenaġaſ paħaħkumaſ, wiſpaħriġee dſeeſmu-ſweħłti, nau paħaħbiġiſ ne kaħdaſ nełabaſ un beħđiġaaſ ſiħmeſ, turpretim tiſai labaaſ, preeziġaaſ un teiġamaſ. Eelee dſeeſmu-ſweħłti ir tapuiſchi par muhſu dſeedataġu-beedribu ideału, pehj ka dſiħteeſ. Latwji ġan žeeni wainakoteeſ ſlawaaſ-wainakeem, bet ſnauſt un puħt uſ iſpelniħtaħm oſolu laħahm, wini nezeeni. To taġad peeraħda wiłlabakee dſeedataġu ġori, kaſ pehj ġoda maħtoġumeem leelaġā „dſeeſmu-łara“ wehl aiſween dođahſ „łara“, dſeeſmu-bruñaaſ mełuiſcheeſ. Lai paſtaameeſ muhſu tautaaſ-lapaaſ, tađ kuħſ ġan ko ſaſłaiłiħt wiſaaſ taħſ ſinaſ par koħzerteem un dſeedaſchanaſ iſriħtoġumeem ſchur un tur. Waġ ſchee ſakti muhſ ne-eeġeeziſna? Waġ tee nau wiſpaħriġo dſeeſmu-ſweħłtu augłi? Tadehł wiſpaħriġa neġeezeeſchama ſewiſchliġi. — Iſ ſweħłtu apraſtiſa ređſamaſ, ka wiſa Latwiġa uſ ſaweem ſweħłteem eeſpehjuſi rađiħt 45 ġoruſ ar 1019 dſeedata- ġeem. Domeħr wehl tił lab Kurſemeł ka Widſemeł daudſ wiđi un apġabałi, kur kaudis no tautaaſ-ſweħłteem tił ko dſiħdeġuiſchi pa auſu-ġalam. No teem wiđeem un apġaba- leem, kur kaudis wehl newar dſeedaħt:

„ġaram ġaħju mołu-maħju,
Neđſiħd wairſi moġiġot;
Waġ peeruiħta mołu-kauiſchu,
Waġ to paſchu moġitaġu!“

(Taut. dſ.).

no tureeneſ nu kaħtini paſchi ne-atnahġa uſ ſweħłteem, ne ari dſeedataġuſ ſpeħja noſuħtiħt.

(Uſ preekſchu beġumaſ.)

ka Kursemē reformu partija nāv wīs spēhā peenehmufehs, bet tā šakot no pašales pa wīfam īffudufi un grafa Keiserlīna politīfke pretīneeki ir nahkufchi pee pilnīgas walbīšanas. Šchis konferwatiwais gars ari Wīdsemē ir dabujis jeb īhstaki: paturejis wīrsroku. Pat īcheenes Wāhju awīses, īhpāfchi „Nīgasche Zeitung,“ ir atmetušas bēidsamo brīhwprāhtības sīhni un eētīnufchāhs konferwatiwā fegā. Bet par tāhm wehlat. — Jau wīfu to eewehrojot newar tīzet, ka kahdai partijai īsdosees, fcho wīspāhri go konferwatiwo garu apīpeest un reformahm zekus tāifit. Bet kad nu tāfchu tahda partija Wīdsemē dibīnāhāhs, tad mehš to un wīnās programu beš eewehrojchānas newaram atstāht.

Pehz dāfcheem laīfraksteem fcho partiju dibīna tee pašchi trīhs fūngi, furu preefchli fūmūs Wīdsemes laudtagš atneta. Wīnu fāufchot par „Wīdsemes reformu partiju“ un wīnai buhšchot jeb ešot fchāhds programs:

1) „Muhfu semes fawādas pašchwāldības teešības (autonome Eigenart) ir apfargajamas tā nepāhdodama manta. Pret katru fcho teešību aīflarīchanu ir jāpretojāhs ar faweenoteem spēhkeem un wīseem atkautēem līhdīfkeem, lai muhfu kulturalas fāturs un fwehtīgs fwarš tīktu uštūretī dīhwi un spēhzi preefch wīfas semes.“

2) „Muhfu politīfšds šoldš mehš wīswairaf līfīm wāditees no teešības eewehrojumeem (Rechtsgründen) un ne no tam, kas wīswairaf īfīktos derīgs eewehrojumeem (Opportunitätsgründen).“

3) „Bet kad zeeta tūrešchānāhs pee paštahwofcheem eestāhdījumeem nāv faweenojama ar muhfu semes wājādīgo attīhstīchānos, un tadēht reforma ne ween īfrahdāhs par attāifnotu, bet ari par zeetu pāgehrejāmu, tad no muhfu pufes ir preefchā zelama peenāhfofcha pāhrgrošīchāna, jeb jāpekriht teem no walšs-wāldības fchāf sīnā darīteem preefchli fūmeem.“

4) „Kaut gan pilnīgi atīhdami wājādību, dīhtees pehz ruh-pīgas tāupības muhfu semes fāimneežībā, mehš tomehr atrodām par neatleefami wājādīgu, semes spēhkus wārot zaur jāunās pā-audšes freetnu un pamatīgu īglīhtofchānu, zaur fāimneežības labklāhšchānāhs wēzīnāfchānu un zaur semes amata-wīhru peeteefāmu loneschānu.“

5) „Walodas sīnā tāutīfkeem zenteeneem (den sprachlich nationalen Bestrebungen) pee muhfu Latweefchu un Zgaunu semes eedīhwotājeem mehš negribām līft fchēhrīflūs zekā, tīf tāhlu, tā tee paleef uštīzīgi muhfu semes labumeem.“

6) „Lai wāretu nowehrīf dāfchādu kahrtu īntrefchu fādūrīchānos, kas draudē trauzet semes labklāhšchānos, un wāretu darīt eepēhjamu wīfu spēhku kopīgu strāhdāfchānu, mehš gribām panāht, ka tahdu prīwīlegīju leetofchāna un apfargāfchāna, kas bīja dotas weenāi pašchāi fchīrai preefch wīfas semes labuma, tā pašchwāldības teešība bāsnīzas un fkolas patronatā, teešība zelt preefchā līfumu pāhrgrošīchānas, amata-wīhru zēfchānas teešība, teešība uš māhtes walodu bāsnīzā, eestāhdījumōs un fkolā pehz tā beš fēwīfchkeem nofāzījumeem apstīprīnatā, pee Wīdsemes rīterfchāfštes kapitulāzījas no 3. jūlīja 1710 pee-weenōdā peelīfumu īhstāhs tulkofchānas, — turpmāf peederetu un peenāhtkos wīfāhm kauschu kahrtāhm kopā. Kamehr fchīs mehrkīs wehl nāv panāhts, rīterfchāfštei, tā wīfas semes weetneezei, ir ne ween teešība, bet ari peenāhtkūs, weenādī ruhpetees preefch fāwās pašchās, tā ari preefch wīfas semes labuma.“

7) „Mehš eeraugām, ka palīfchāna muhfu semes pamata līfumu tagādējā buhšchānā draudē ar nopeetnāhm breesmāhm muhfu semes teešībāhm. Tadēht mehš dīfēamees pehz muhfu semes pamata līfumu īfībuhwes, pehz kahrtas pāhreedāmī no weena pāfāhpeena uš otrū.“

Tāhds ir reformas partījas programs. Beš tā ir fāstāhdītš kahrtības-rulīs preefch partījas darbofchānāhs.

Šcho „kahrtības-rulī“ pāhīpreefš, mehš neturām par wājādīgu; bet gan pašchu programū.

ad 1. Prāktīfki fchīs programā nofāzījums nebūhs īpīldāms, jo „autonome Eigenart“ nošīhmē gubērnas pāfštāhwību ne ween pašchwāldībā, bet ari līfumu apspreefchānā un preefchli fchānā, kas uš pašchwāldību sīhmejāhs, tā ka tad Wīdsemes gubērna fchīnī sīnā no zītāhm walšs gubērnahm pā wīfam atfchīrtos, ar zīteem wāhdēem: tē laudtagā teešības palīktu ne-aīfūstīnātas un tāmlīhdī walšs-wāldības

teešības līfumu laīfchānas sīnā tāni pašchā mehrā dāudī wāiraf aprobēfchotās, ne tā zītās walšs dātās. Kadēht tāhda buhšchāna nāv ne wehlejama nedī uš muhšchīgeem laīfkeem uštūrama, mehš jau fēnāf ešām īffāidrojūfchi par „wehštūrīfko buhwi“ runādāmī.

ad 2. Šchī programā dātā apstīprīna pilnīgi, to mehš ad 1 ešām īffāzījūfchi. Mīnetā partija tūrešchotees pee teešības eewehrojumeem (Rechtsgründe). Kahdās ir tāhs teešības, kas tē īfchīrtīs? Līhdīfchīnīgās laudtagū jeb wīnu lozektu teešības. Tāhm zītāhm kauschu kahrtāhm gubērnas „autonomas fawāldības“ līfumu pāhīspreedumu zc. sīnā nāv ne kahdu teešību un jā teem fawā laīfā kahdās flūhs peefchīrtās, tad tas wārehs notīft tīfai zaur „eewehrojchānu kas derīgs“ (Opportunitäts-gründe), ar zīteem wāhdēem: zaur wīspāhri-gāhm zītweku-teešībāhm, zaur humanīteti. Bet no partījas, kas fchōs pāmatus jau prīnzīpā atmet, tāhs zītās kauschu kahrtās ne tā newar un nedrīhstī zeret, kas eetu pāhraf par reformas eelāhpeem, jo

ad 3. tīf ween tīf tāhlu, zīf augfchām mīnetās teešības (autonome Eigenart) nāv uštūramās beš pāhrgrošīfumeem, mīnetā partija atkāus „peenāhfofchās pāhrgrošīfchānas“ jeb došees meērā ar to, ko wāldība fchīnī sīnā nofāzīhs. Tā tad fchī partija īffāfā tīfai, ka wīna wāiraf ne tā tee zītī zīhnīfēes pehz pašchūstūrešchānas — no brīhwprāhtības tē nāv ne jāufmās, un ne wīs wehlefchānāhs, ka ari tāhs zītās kauschu kahrtās eemantotū sīnāmas teešības, bet tīfai pašchība ir tee dīfēekli, kas mīneto partiju wādīhs.

ad 4. Tē ir īffāzītš, kas jau glūfchi pātš no fēwīs fāprotāhs.

ad 5. Zīhstī mums nāv īpīrotāms, kahdūs fchēhrīflūs jeb kūrā partija wāretu līft zekā tāutīfkeem zenteeneem walodas sīnā? Pee-dīhwojūmī rahdā, ka tahdūs fchēhrīflūs mehđī īfleetat wīfai nefeknīgi, jo paštahwofchee walšs līfūmī jau flāidrī nofāfā, fur kātā waloda leetājāma. Tadēht mīnetā partija mums ko apšola, kas mums fēn jau ir dōts uš dāudī drofchāfkeem pāmāteem. Un pee tam wehl tāš nofāzījums: „tīf tāhlu, ka tee paleef uštīzīgi muhfu semes labumām!“ Pāteizāmees lotī par tahdu pehrmīnderību. Kas Latweefcheem un Zgauneem jādārā, tā un fur wīneem fāwās walodas teešības jāīflectā, to tee sīnāhs ir beš mīnetās partījas nofpreedumeem, un fchīs fāwās teešības wīnī aīfštāhwehs pat ir tur, fur mīnetā partija tāhs atīhtu par fchāhdīgāhm fāwām labumām.

(Uš preefchu wehl.)

Dalchadas sīnas.

No Gēfchjemes.

Peterburga. Pīfšehtās gubērnatōrs preefch pāhri deenāhm nāktī peepēfchi īfbrāuzīs pāhrlūhtot polīzejas amata īpīldīfchānu pīfšehtās dātās un atrādīs pilnīgu nekahrtību. Zeelāfā dātā no dīwornīfkeem, kām jā-ušlūhko fāwī nāmī, gulejūfchi fāldā meegā. Gorodowojī, ko wīnšch fchūr un tur fāstāpīs, ne par fānāufdāmeem dīwornīfkeem, nedī par ko zītu behdājūfchi. No kwārtālneefkeem jeb zīteem polīzejas wīrsneefkeem ne fur nebījīs ne wehštīs. Par tahdu palāifchānos pīfšehtās gubērnatōrs nofpreedīs un īfslūdīnājis tāhdās strāhpēs: pīfšehtās polīzeimeīstāreem, pāfkwāneefkeem Seīdlīzām un Zēfīpōwām bāhrgū rahjeenu, prīstāweem pā dātāi weenu, pā dātāi trīhs deenās arestī, kwārtālneefkeem jeb okolodku uštūrageem pā trīhs deenās arestī un weenām fēptīnās deenās. Pee tam wīseem tīzīs pāfīnots, ka otrū reīfī tāhda palāifchānāhs tīfchot fōdītā ar atlāifchānu no deenēfā.

Grafš Zmeretīnīfki, agrāfāis wīrskōmāndāntā fchtabā preefchneefš un tagādējs Peterburgās fārā-spēhfa fchtabā preefchneefš ir wīsaugštākī apdāhwinātš ar 2. klāfes Wladīmīrā-ordēnī; general-adjutāntš Skōbekēws II. ir apdāhwinātš ar 1. klāfes Annās-ordēnī.

Magāfīmū labības krahjūmūs, pehz Kreemu Peterb. Aw. sīnāhm, uš Wīdsemes, Kursemes un Zgaunu semes gubērnatōru preefchā līfchānu pāhrdofchot un zaur to eēnāhufchu nāudu nolīfchot par pāmāta kaptālū, preefch kauschu apgāhdāfchānas.

Pēhdejo nemeerū dehl wāldība atrādūfī par wājādīgu, īhpāfchu Tagāntōgās gubērnu dibīnat. Šchīs jāutchjums tāpšchot drīhšā laīfā īfchīrtīs.

Latweefchu otree wispahrigee dseeb. fwehtki, tā lastaji jau sin, ir nolikti us 1880. gada juniju. Šhi gada 1. augustā nu bija wispahrigās komitejas pirmā sapulze, us kuru bija atnāhufchi: a) fchahbi isdarofchās komitejas lozekti: B. Dihrikis (preefschneeks), G. Mathers (rakstu webejs), J. Baumanis, R. Thomfons, A. Weberis, Paffits, Bergs un b) pee wispahrigās komitejas lozekti, dseefmu-toru wadoni: No Widfemes A. Reefners un J. Dfols no Saikawas, J. Dischs un J. Baumanis no Itichiles, J. Kalninsch no Beetalwas, J. Romans no Madleenes, A. Saulits no Skrihwermuischas, M. Springe no Mengeleenes, J. Dfolinsch no Rigas, J. Pelets no Araischeem, J. Bebris no Rigas (Balt. skol. sem.), J. Rosits no Suntascheem, Neulands no Leelwahrdes, J. Wismans no Salas muischas, R. Grwinsch no Westeenes, Bebris no Zarnikawas, Aholinsch no Leel-Zumprawmuischas, J. Salzmans no Rituraes, R. Peterfons no Lasdonas, A. Boffche no Salas pils, J. Pilsatneeks no Koknejes, J. Wihstugs no Leburgas, P. Dahlmans no Pulkartes, R. Krebs no Skujenes, J. Preebits no Jaun-Gulbenes, J. Bankens no Aisfraukles, A. Ahrgals, J. Steins, E. J. Nigfy, P. Schneiders, Wittmans un Kempeters no Rigas, Gails no Skultes, M. Raktinsch no Peterupes, Schmidts no Limbascheem, J. Raktinsch no Burtneekem, Lutfchebuls no Mahrzeenas un J. Kornets no Wez-Peebalgas; no Kursemes: J. Waldmans no Brambergas, J. Mellups no Leel-Swehtes, M. Schurewffis no Irlawgs, R. Reinitz no Bahrbeles, J. Schuberts no Saikās muischas, E. Pirmals no Lipstu muischas, J. Mendrinsh no Platones, A. Jenschewihs no Jelgawas, Kr. Ruse no Annas muischas, R. Uytings no Leepajas, Peterfons no Lihw-Behrfes, Naumans no Puhres; no Witebftas: semkopis P. Grünfeldts no Krisburgas un P. Apfens no Ungurmuischas; no Peterburgas: A. Jurjans, un no Kownas: Glemits no Dnistes. Bes tam tā weefi bija atnāhufchi: muhsu pasihstamee komponisti Baumanu Kahrlis un Jurjanu Andrejs, musikas skolotajs J. Behtinsch un musikas dirigents W. Spohrs, rakstneeks J. Brihwsemneeks, M. Remikis un daschi ziti. Sanahufchee tapa wispirms apfweizinati beedribas wahrda no winas wihze-presidenta A. Weber lga. Sirjnigds wahrdds runatajs isteiza, lahdu fwehtibu dseedafchanas beedribas nefufchas un nefot preefsch tautas gara pazelfchanas un isglihtofchanas un lahds leels nopelns Baltijas skolotajeem pee tam esot. Sapulzi par atklahtu paslubinadams, winsch pasinoja, ka sapulzes wadifchana peeverot isdarofchahs komitejas preefschneekam. Bet kad schihs komitejas preefschneeks R. Kalninsch schim brihsham ir ahrfemes, tad sapulzes waditaja amatā eestahjajs wina weetneeks B. Dihrikis. Protokoles webejs bija G. Mathers. Wispirms tapa peefihmeti fori, kas schodeen peeteizahs, un tā pilniga liste par wiseem pee dseeb. fwehtkeem peedalofcheem foreem fastahdita. Zfrahbijahs, ka ir peeteifufchees 54 dseedafchanas fori: 38 no Widfemes, 12 no Kursemes, 2 no Witebftas, 1 no Kownas un 1 no Peterburgas. No teem ir 30 jaukti un 24 wihru fori, ar 1055 wihreescheem un 425 seeweescheem, kopā ar 1480 dseedatajeem. Listi fastahdot radahs tas jautajeens, lihds furam laifam atwehlet wehl ziteem foreem peeteiftees, ja lahds gribetu pee dseedafchanas fwehtkeem peedalitees; bet kad newareja noteikt, zil drihsā laika buhs eefpehjams, dseeb. fwehtku notes nodrukat un issuhtit, tad atwehleja isdarofchah komitejai, pehbejo terminu preefsch peeteifufchanahs nofazit un isslubinat. Tahlaf nospreeda, notes list drukat partitura un katram korim peefuhtit til daudj eksemplarods, zil dseedataju peeteikti. Pee tam sapulze issazija wehlefanos, ka pee isrihlojameem fwehtkeem ari Latweefchu musikasforeem taptu atwehlets peedalitees. Sapulze tahm domahm pilnigi peefrita, bet kad tahdi fori nemas nebija peeteifufchees un jautajeens wehl nepahrdomats, tad atwehleja isdarofchah komitejai, scho leetu eewehrot un, ja eefpehjams, Latw. musikas-forus wispahrigeem dseeb. fwehtkeem peebeedrot. Preefsch dseedafchanas fwehtkeem nospreeda 4 deenas, tapat tā pirmos wispahrigos dseeb. fwehtkos, bet kuras deenas preefsch teem nemamas, to nospreest atwehleja isdarofchah komitejai, ar gaidamās istahdes un zitu apstahktu eewehrofchanu. Pirmā deenā buhs weefu fanemfchana un prove preefsch garigas konzertes; otrā deenā — gariga konzerte un goda-maltite; treschā deenā — laizigas konzertes prove un pate konzerte, un zetortā deenā — dseefmu-larsch un atwadifchanahs. Tad pahrspreeda dseefmas preefsch abahm konzertehm, — kas ilgaku laiku aisnehma. Beidsot sapulze nospreeda,

programa galigu fastahdichanu atwehlet isdarofchah komitejai un femifchah no sapulzes eezetamai komifchah. Schini komifchā eewehleja Neulanda, Pilsatneeka, Jurjana, Spohra un Schepfky kungus.

Kad sapulze wehl bija wehlefanos issazijuse, ka par dseedafchanas fwehtku un istahdes laiku taptu wispahriga skolotaju un tahda pat semkopju sapulze isrihloka, tad preefschneeks isteiza sapulzeteem pateizibu par sapulzes apmekleschanu un til dshwu un pazeetigu peedalifchanos pee apfpreefchanahm, un paslubinaja sapulzi par slehgtu. Sapulze bija wilkufehs no pulkst. 11 1/2 lihds 5 pehz pusdeenas.

Rigas Latweefchu beedriba dseedataju toru wadoneem bija isrihlojuse maltiti, pee kuras peebeedrojahs ari daudj weefu. Maltiti puschoja jautras runas un galda dseefmas. Wisu papreefsch Dihrikis issauza weselebas muhsu augtam Kungam un Keisaram; sapulze atbildeja ar flaku „hurah“ un nodseedaja „Deems fargi Keisaru! Tad Thomfons issauza augstu laimi muhsu zeen. gubernatoram un nahfamo Latw. dseedafchanas fwehtku protektoram, baronam Uexküll, un Weberis — augstu laimi dseeb. toru wadoneem. Tapat ari schihs issaukfchanas tapa pawaditas no jautreem „augstas laimes“ usdseedajumeem. Pehz tam no sapulzeto pufes tifa wehl daschas usteifschanas un augstas laimes issazitas un no sapulzeteem ar labpatifschanu usnemtas.

Zhpafchi buhtu minamas laimes wehlefanas: seminara direktoram Zimses lgam (kam to sinoja ar telegramu), Irlawas Behtinam un R. Thomfonom, tā I. dseeb. fwehtku komitejas presidentam un fwehtku weizinatajam.

Maltite beidsahs til tad, kad dascheem, kas wehl schini paschā deenā gribeja greeftees us mahjahm, pulkstens atgahdinaja, ka dselszeta kumelsh ilgat nerimstot.

No Bramberges. Brambergu pagastam bija sch. g. 27. julijā ihsta preeka deena, jo tas nu ar sawu skolas-nama buhwi peezos gaddos bija til tahlu tizis, ka wareja pamata akmini list. Us scho deenu bija eeluhgts zeen. Jelgawas rihta mahzitajs Conradi k. un pagasts zaur ihpafchu zirkuleru usazinat. Pulksten 5. pehz pusdeenas atbrauja mahzitajs pee Behrsu froga. Tur druszin palaunadsi eaturejis un basnizahs mehteli gehrbees, tas nogahja us buhwplazi. Pehz kahdas nodseedatas dseefmas zeen. basnizkungs usfahka runu, ka winsch fwehtu preeku jutis firbi, dabujis sinat, ka Brambergu un Falzgrahwu pagasts til tahlu tizis, ka pamata akmins leekams, ka reis wina karstā Deewa luhgshana par skolas buhwi peepildijufehs un ka schis nams kalpotu tizibai, kas behrninu dmehjeles fagatawotu debesu-walstibai un t. t. Pehz beigtas runas pag.-wezafajs Rosenberga k. panehna bleka fastiti, kurā bija fenaka fudraba nauda, tagadejās awifes un wehl daschi raksti, kuras lihds ar steegekem muhri eemuhreja; tad wehl daschi runaja. Beidsot runaja kim. kand. Lintmana k., atgahdinadams, ka Latweefcheem esot pascheem skolu zelfchana atwehlela; par to nahfotees pateiziba muhsu augtam Kungam un Keisaram un tapehz ari peeklahjotees isaudsinat wihrus, tautai un tehwijai par labu.

Wehl no Bramberges. Seena un ahholina ir schogad pa pilnam audsis, tilai leetainā laika dehl teem bija daudj flapjuma ja-isschsch, kas ari semkopjeem padarija daudj puhles. Auglu koki ir kreetni ar augkeem pilditi. Kaut gan seedonis teem lifa daudj zeest zaur leelo wehtru, kas paschā seebu laika fahka puhst, daudseem lapas un seedus maitadams, tad tee tomehr ir iszeetufchi un tagad pasneedi katram, kam auglu koki, labu datu auglu. — Rudsi un lweefchi, tā rahdahs, isdos schogad kreetnu rashu.

Brambergeefchi pehz ilgas gaidifchanas schogad ari fagaidija sawu jauno skolas nama buhwi. Grunts jau ir usmuhreta. Materialu preefsch muhra tagad steids peedfihst. Balki preefsch skolas buhwes tifa jau preefsch peezeem gabeem no pagasta nozirsti un peewesti; bet nefahka wis tuhlin buhwet. Resinu, kahda eemepla labad lifa balkeem til ilgi nozirsteem laukā gulet. Waj bija par ahtru tuhlin fahkt buhwet, jeb waj balki preefsch buhwes lifahs par zeeteem? — Skolas nama jau sen waijadscha. Preefsch skolas ruhmes bija minetais pagasts lihds schim kahdas istabas no Falzgrawes arendatora isnomajis. Bet kad nu beidsamā laika arendators wairs negribeja ruhmi dot, tad atkal Falzgrawes Rumbu mahjās isnomaja kahdas istabas. Skoleni, kas tant skolā gahja, bija par seemu deefgan beesi kopā fapfeesti. —

Zerešim, ka tagad B. pagasts ņawu ņkolu uņbuhwehs ruhmiġu, tã ka ņkoloneem wairs nebuhs jaņmol ņliktã gaiņã.

Webhejams buhtu, ka lihdņ ar jauno ņkolas-namu pagasts ari kreet-nafus mahziņšanas-ņpehtus ņawai jaunai pa-audņei gahdatu. Jo ņņeem laiņeem neņkatahs wis, kad tiņ behrnus ņkolã ņuhta, bet wiswairaf uņ to, kã wini ar mahzibahm teef uņ preekņņu. — Sainneekēem gan ir eefpehjamņ, ņawus behrnus zitã, labatã jeb pilņehtas ņkolã ņuhtit, bet kã kalps lai web ņawu behrnu pee kreeknafas mahzibas, ņam naw watas nedņ eefpehjamņ, to zitã, labatã ņkolã ņuhtit. Jaņuhta tant paņņã, waj behrns ar mahzibu eet uņ preekņņu waj nē. Zerešim, ka minetais pagasts zenņņees uņ preekņņu, jaunai pa-audņei wairaf at-weeglos iņglihtošānu un ņawu wehribu wairaf greeņihs uņ ņkolas mahzibahm. Beidsot buhtu wehl jawehlahs, ka kreetnaka diņziplina minetã pagasta ņkolã waldbitu. Seedons.

No Kuldigas. Swehtdeen, 22. juliã tifa Kuldigas Pokrowas brahlibas jaunais ņkolas nams eefwehtits. Uņ eefwehtiņānu bija atbraukņņi Rigas-Zelgawas bihņkaps Filorets, minetãs beedribas preekņņneekņ Zewreinowņ, Rurņ. gub. kara-pulku pahrwaldneekņ, generalmajors Kartafņewņ un daudņ ziti augņti weefi. Pehz eefwehtiņānas bija goda-maltite, pee ņam tifa daudņeem weņelibas uņņauktas, kã ari Keiņareenes Majeņtetei, kã beedribas apņargatajai, apņweizinaņānas telegramņ noņuhtits.

Nams ir no keegekeem ar 3 tahņņahm, preekņņ 200 ņkoloneem aprehinats un maņã lihdņ 70,000 rub. — Paġahjuņã gadã ņkolu apmeleja 120 behrni.

No Tukuma. Tukuma pilsteefas aktuars, kol.-ņekretehrs Walters, ir uņ paņņa luhgņānu no amata atlaiņis un wina weetã apņti-prinats lihdņņhinigais Grobinas pilsteefas aktuars Otto Sadowņkis.

ņuņņtē tagad ir eetaiņita telegrafa ņtanziã.

No Wilandes. ņņejeenes rahte ir iņņludinajuņi preekņņrakņtu, ņas amatneeku mahņekkeem ņtingri noleedņ, beņ meistarū atkaufņānas iņ mahjas iņeet. Pee tam wehl top noteikts, ka mahņekli no 1. maija lihdņ 1. ņeptembrim nedrihņt ilġaf ne kã lihdņ pulkņten 11. un ņeemã lihdņ pulkņten 10. wakarã palikt iņ mahjas. Naktis ņauzejeem un poli-zejas ņulaineem top uņdots, tos mahņeklus, kurus wehlat ņatiftu uņ eelas, tuhlin apzeetināt. Ja mahņeklim ņawadu eemeņlu deht jaņaleek ilġaf iņ mahjas, tad tam iņ reiņes ja-iņluhdņ no meistarū atkaufņānas ņiņme. Pulkņs pa eelahm ņtaigat, ir ņtingri noleegts. Dņehreenu pahrdotawu iņpaņņneekēem ir ņtingri aiņleegts, mahņekkeem pahrdot dņehreenus un teem kaut dņehreenu pahrdotawãs uņturetees. ņņee noņazijumi iņlaiņti tapehņ, ka amatneeku mahņekli pehdejã laiņã eelãņ paņtrahdajuņņi daņņadus nedarbus.

No Dago ņalas ņino „Ruņņ. Prawda,“ ka tur 15. juliã lahdņ ņemneekņ Teņas Poņt juhrã ņweijodams iņwilzis ņahdu — t o r p e d u.

No Odeņas. Odeņã dņiņwo lahdņ ņkroderis Slowuzki, ņas jau 119 gadus wezs. Wina ņeewa ir 97 gadus weza. Ubi ir wehl it ņpirgti. Wezis ņtrahdã beņ briles un tam darba nebuht netruhņti, jo publika grib ņirmgalwim palihdņet un wina darbs ir labs.

Sibirija. Pehz awiņes „Русскія вѣдомости“ ņinahm Maņkawas Juhrneezibas Beedriba (C. Waldemars) nupat dabujuņi wehņti iņ Sibirijas no Ainaņņu paņiņtamã juhrņkolotaja Dahla lġa, ka wiņi trihs kugi, ko ņņogad tur buhweja, laimigi jau aiņtikufņi lihdņ tai weetai, kur Jrtiņņa upe eetek Obaņ leelupē. Julija mehneņņa beigãņ tee laikam jau buhņņot Obaņ grihwã. Weens no ņņeem kugeem, ņas noņaukts par „Obu,“ web iņ Sibirijas uņ Angliju kweeņņus; otrs „Tjumenē“ web taukus, un treņņais „Zeriba“ web wiswairaf ņpirtu. ņņos kugus wada ņahdi 40 juhrneeki, pa leelakai dakai tahdi, ņas jau mahzijuņņees muhņu Baltijas juhrņkolãņ: Ainaņņõs, Dundagã, Rigã, Mangalõs un Lub-ņņerē. No mineteem 40 juhrneekēem ir 29 Latweeņņi, 5 Jgauni, 5 Wahzeefņi un 1 Kreewņ. Kugi „Oba“ riho kugeneekņ Mikelis Weides lġs (Jgauniņ); „Tjumeni“ — kugeneekņ Grandi lġs (Wahzeetis iņ Kehweles), un „Zeribu“ — kugeneekņ Kurņein lġs (Latweetis) — tas pats, ņas jau pehrn laimigi aiņwadija iņ Sibirijas pa ņeemeku bahrgahm juhrāhm kugi „Sibirija.“ Wehlam ņņeem muhņu duhņņigeem juhras-dehleem labas ņekmes, ka tee atkal laimigi ņaņueegtu ņawu mehrti zaur nedroņņo un maņ paņiņtamõ ņeemeka juhrū, ņew paņņeem par godu un wiņai walņij par ņwehtibu!

Politiks pahrfņats.

G. M. ņlejã, 6. VIII. Wairaf waj maņaf eewehrojamas ir tahņ politiks pahrgroņiņānãhs Austriã un Wahziã. ņņi walņis, kã jau ņenaņ minets, beidsamã laiņã peedņiņwoja ministeru mainiņānos, ņas brihwprahtibas ņinã ahtrali noņiņmē ņolus atpaņaf ne kã uņ preekņņu. Lauņņu apġaiņmoņānas-ministers Dr. ņalkņ bija tiņ pat iņmanigs un apdomigs, kã ņapratigs un gudrs ņawã amatã, kuru tas atņahja tadeht, ka wina ultramontanu pretineeki zaur wiņu wiņadeem lihdņekliņņeem beidsot dabuja pahrfwaru pee waldbibas. Wina pehz-nahņamajs, jaunais opg.-ministers ņon Putkamers ultramontanu partijai ir pilnigi pehz prahta, tant paņņã mehri ņinams nepatiņkams brihwprahtigai partijai. Neņen winam eekrita, pee ņahdas gimnaņijas eefwehtiņānas iņņazit ņawas politikas programu. Tas eet teefņam pretim Dr. ņalka programam un tã tad Wahziã, no kuras lihdņ ņņim mehrija peenemt, ka ta ņewiņņi ņekmē brihwprahtibas pamatus, tagad ņinamã mehri ir ta pirmã, ņas greeņņahs atpaņaf uņ nemaldigã tehwa un wina garigã kara-ņpehla norahditeem zekeem. ņon Putkamera k. ņawu iņhto prahtu baņnizas un ņkolas-leetãņ war ņleht kã gribedams, tatņņu ne weens ņapratigs zilweks Wahziã wairs neņņaubahs, ka wina zelņņ eet uņ Kanofu un ja to ari buhtu atwehriņ wina firmais preekņņneekņ. Pehz muhņu domahm tur ir tilai diwi gala-mehrti damajami: waj f. Putkamera ahtra atkaufņānãhs jeb atlaiņāna, waj to buhņānu ņagatawoņāna, ņas ap 1848. g. Pruhņņõs bija un wiņu ņiropu ņatrihziã. Brihwprahtiga waldbiba newar eet roku rolãņ ar ultramontanisma nemaldigo, neaprobeņņoto waldbibu, tapat kã ne weens newar diwi kungeem kalpot. Bet ka Romas nemaldigais ar Putkamera lġu daudņ ahtrali kluhs galã ne kã ar Dr. ņalku, nebuht newar ņņaubitees, nota bene, ja Putkamera k. buhs deefgan iņmanigs, ņawai partijai kalpot ilġaki, ne kã tas Wahzijas meeram buhtu derigs. — Uņ wiņu wiņi mums no Wahzijas jaņagaiba tas, ko noņauz reaņziã, kad negrib peenemt, ka ta pa dakai tur jau ir.

Austrijas ministeru-preekņņneekņ, grafs Andraņņis ir no amata atkaņpees, atlaiņis un no keiņara pazelts firņtu lahtã un apzerets ar leelu krona muņņu. To wiņņ gan pelnijiņ, tatņņu wina tiņ ņpehja atkaufņānãhs, zil maņ ņahpes ta ar padara wina tehwiã, mahza ņklaidri un gaiņņi, ka ņiropas politiksã gaiņã ņawelkãhs mahņõnas. Gan Austrijas politiksã awiņes grafa A. atkaufņānos zenņņahs tehrpt ne-eewehrojama ņegã — wiņņ eņot biņis peefufis un dņinees pehz meera — bet newar ņleht, ka winam bija ja-atkaufņahs kara-partijas deht, ņas Austriã tapat dabujuņi wirsroku, kã pietiņku (ņwehtuku) partiã Wahziã. Kã ņinams, grafs Andraņņi prata meeru uņturet, wina atkaufņānãhs noņiņmē, ka ņņi politika tur ilġam wairs naw uņturama. Bet ka wiņņ ņawã laiņã atkal panems rokã waldbibas-groņņas, nebuht naw jaņaubahs, jebņņu ņņo laiku ne weens newar noņazit.

Anglijas kehnineenei biņis eemeņis iņņazit, ka winai iņdewees, ar wiņahm ņiropas walņiņim uņturet meeru, un ka Berlinaņ lihgums pilnam teefot iņpildits. Zitabi gan ta leeta ņtahw ahruņņ ņiropas; ņewiņņi Aņġaniņtana jaunaldõs laiņõs ņahņ atkal eestahtees politikas ņkatã. Tureenes eedņiņwõtaji nebuht ne-eņot meerã ar kara-nobeiņņānas aungleem un iņņafot nemeeru ar ņawu waldbneeku ņakubu-ņahnu. It lehti war gabitees, ka Angleem tas ja-apņargã un tadeht wehl reiņ ja-eet uņ Aņġaniņtanu.

Serbijas un Bulġarijas robeņņas eņot wiņgaligi nodibinatas un apņtiprinatas; ne tã Greekijas robeņņas.

No zitaņm puņehm eewehrojamus notikumus nedņird.

Atbildes.

ņ. P. — R. ņina pat mineto teatra iņrahdņņānu pa daudņ ne-eewehrojama un tadeht kē weetas ne-atrod.

ņ. P. — R. J. ad 1. Pehz preņes-ņkumeem awiņņu redaktoreem ir aiņleegts, ņinõtaja wahrdu, ka rakņtu beņ ņņi wahrda nodruņaņānas awiņē uņnem, jeb kuram iņpauņt. Zitabi ir, ja ņinõtajs atwehleiņņ ņawu wahrdu darit ņinamū. — Zanis gabijumõs, kur tas jawa wahrda awiņes neņauņ drufat, bei gan uņnemahs atbildibu pee teefas ņawa ņinojuma deht, redaktors ari tilai teefas preekņņã drihtņ uņdot ņawa koreņpondenta wahrdu.

ad 2. Redaktors atafņ ir un paleef atbildigs par it wiņu, ņas awiņes uņnemts, un tadeht winam ari pehz liņuma ir ņinama wata dota, daņņus rakņtus at-

raidit, bet ka wina tadehē waretu apšuhē. Bet ari rakstītais alāsch paleel atbildigs par to, ko tas wehstijis, ja redakcija atbildibu ne-ufnem uš sewi.

ad 3. Zuhdēfibaš par aišnemšānu awiēš ir ja-eešneebj — Widsēmē pee hof-teesas, — Kurjemē pee oberhofteesas, bet ne tad pee polizejahm, lai tahs buhtu tahdas kuhdamas. Tadehē pagasta wezetašs Zuhju teetā pahretahpj sawas amata-robefšas, tāni eejauldamees.

S. G. — J. Likumōš stahw rakstīs, ka zētus nedrihēt postit, bet ka pa teem nedrihētetu brault ar ezešjahm, ne tur nestahw. Tātšhu tahda braukšana ir aišteegta, ja ta zētām stahdiga.

„Malencetim.“ Wehs nesaprotam, ko Zuhš gribat.

D. P. — B. K. Zaur to, ka bašn. t. minētā wihra ištureschānos naw ne ween flawejis, bet ari wifas draudšes preekščā norahjis, Zums ir pilna gandarischāna notikufi un tadehē awiēš par šho atgadijēnu wairš ne kas naw rakstams. Red.

Naudas-papihēu zenas 7. augustā.

	Pirz.	Atbew.
I. 5% Kreew. premiju aišnem.	231 ³ / ₄	232 ¹ / ₄
II. 5% Kreew. premiju aišnem.	231 ³ / ₄	232 ¹ / ₄
I. Auštruma aišnem. no 1877	92 ³ / ₈	92 ⁵ / ₈
II. Auštruma aišnem. no 1878	91 ³ / ₄	92
III. Auštruma aišnem. no 1879	91 ³ / ₄	92
5% bankbi. no 1 ištāduma	95 ³ / ₈	95 ⁵ / ₈
5% " " 4 " "	93 ¹ / ₈	93 ¹ / ₂
5% Kreew. femes kred. kīhl. šīm.	118 ¹ / ₂	118 ³ / ₄
Pušimperialš gabalā	7,77	7,80

Atbildošāis redaktors: **G. Mather's.**

No zensures atwehletš, Rīgā, 7. augustā 1879.

Sludinājumi.

Mainagkalna jaunkundsei

uš 11. augustu:

Lai pate Laima bruhēs = wainagu Lew pin Un auklē sawā klehpi alāschin!

Schrdeenis.

Mugstu laimi

saderinatam pahrim

M. Tomam,

S. Annai —

Lai preekā deenas, mihlestiba Zums puščto zelinu Un laime, preekš un wešetiba Epihd katru deeninu!

iffauz un wehle

K. Krifschjahnis.

Pirmā Kreewu uguns = apdrošinašchānas beedriba,

dibinata 1827. gadā.

Agenti:

- Zehfiš — G. Boshmann,
- Walfā — Morih Rolland,
- Werowā — Rif. fon Grünberg,
- Walmcerā — Th. Adamsohn,
- Limbaščōš — B. D. Gufslawskh,
- Ruhjēnē — Eduard Dabbert.

Wifadus drukas-darbus

nem un par mehrenahm zēnahm ahtri un glihti ištahdā

Aleksandra Staħla drukatawa, Rīgā, Muhl-eelā Nr. 13,

Ihtos Langdales Superfosfatus

fulēs, tur 6 publi eefščā, pahrdob leelās un mafās partijās par wismehrenako zenu

D. Essiedt's,

Peterb. Ahr-Rīgā, Kalku-eelā Nr. 4.

Kaulu-miltus, Superfosfatus

pahrdob

M. Wischniewskhs,

Rīgā, Kungu-eelā Nr. 18.

Ar apgalwošchānu.

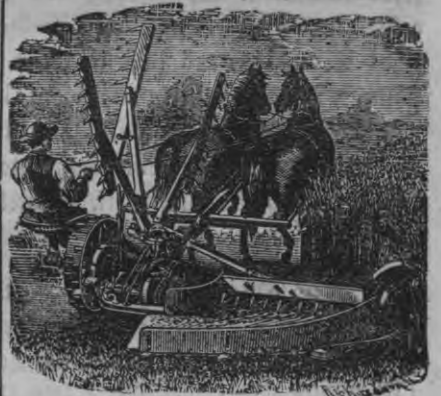
Ameritaneeschu pašhoolikdamas

planjamas maščines

wēnratu un diwratu,

no 260 rubi. un dahrgati.

B. van Dyt, Rīgā.

2 meschfargi,

ar labahm atestatehm, teel mekleti preekšč Kreewijas Smolenskas gubernas, Duchowščichinas aprinka.

Tuwafas šinas par šchihm weetahm bod Müllera grahmatu drukatawa, Rīgā.

Turpat war ari semloppi peeteif-tees, kas gribetu semi, leelafōš waj mafafōš gabalōš, uš renti nemt.

Augstgrahdigos Estremadura Superfosfatus, labafōš Langdales Superfosfatus

un smalki samaltus kaulu miltus ar augstu saturu, sem Rīgās politechnikas ismekleščānas stanzijas kontroles, pahrdodu par lehtateem zēneem.

Katram pirzējam, kas 30 pubus jeb wairaf pehrl, ir teefšā pirto preži likt no politechnikas ismekleščānas stanzijas pahrmeklet, waj pateerš tai no manis galwotais labuma šaturš.

Sander Martinfohn'a, dšels-bode.

Ahr-Rīgās Kalku-eelā Nr. 16.

F. W. Grahmann, Rīgā,

eepretim Jelgawas un Tukumas bahnušim.

Arkli, arktu daikti, sehjamas- un planjamas-maščinas. Ar rotahm un gepeli dšenamas kulamas-maščinas. Garretta lokomobiles un kulamas-maščinas, kas ihpašchi weentahrešchi labi taihtas un daubš pašrahdā; uš Parises pašfaules ištahdi tahs ar 2 šelta medatahm kronetas.

Superfosfati, augst- un widus-grahdigi, ar peefolita labuma apgalwošchānu.

Pehz tam, tad krona Wez-Schwahrdes Piefeneetu jaimneeks Wilhelmis Rehis ar nahwi aišgabjis, tad teel no Wez-Schwahrdes pagasta-teesas wif tee, kas pee wina atstahias mantibas tahdas prašischānas gribetu taiht, lai tahs buhtu mantofchānas, paradu jeb ar tahdu zitu wahrdu, zaur šho uš-ufajzinati, 20. septembri šch. g. tahs paščas pee šchihš teefas ušdot, jo wehlfakas prašischānas top norahditas uš muhščihu klufu-zeefchānu.

Ari tee, kas mirejam tant to buhtu parādā palikuschi, top ušfaukti, sawus parabus augščā minētā deenā šcheit ušdot, ja negrib krišt likumigā šrahpeščānā.

Wez-Schwahrdes pag.-teesā, 18. juliā 1879.

Preekščsehbetajš: **J. Deutschmar.**

Teefas-Nr.: **J. Braun.**

!Par šinu!

Ia manā elementar školā mahziba eefahšees šch. g. 9. augustā. Peeteiftees war no 1. augusta šahlot Dobelē, Leepajas-eelā, Girschfelda namā Nr. 4, pee školās preekšč-neežes. **Julie Girschfeld.**

Ruštona Proktora loko- mobileš un garainu kulamas maščines, štiftu un šiteju kulamas maščines,

Wooda planjamas mašč. Bakera wehtiftu maščin., arklus un ekštirpatorus, Superfosfatus pahrdob

Bieglers un beedr.

Karkowā, Jelaterinoslawā prospektā Nr. 22.

Rīgā, pilšehtas Kalku-eelā Nr. 6.

Straupes labdar. beedriba

šwehtbeenā, šch. g. 12. augustā

isees šatumōš

uš Lihgati.

Šbraukšana no Straupes pulksten 7. no rihta. Ja tāni deenā leetus lihtu, tad Lihgates sahlē buhs weefšigs wafars pee labas muftas. **Preekščneeziba.**

Wuku balle

Straupe, 26. augustā 1879

pee Alricha muftikas.

Gešahkums pulkst. 6 wafarā.